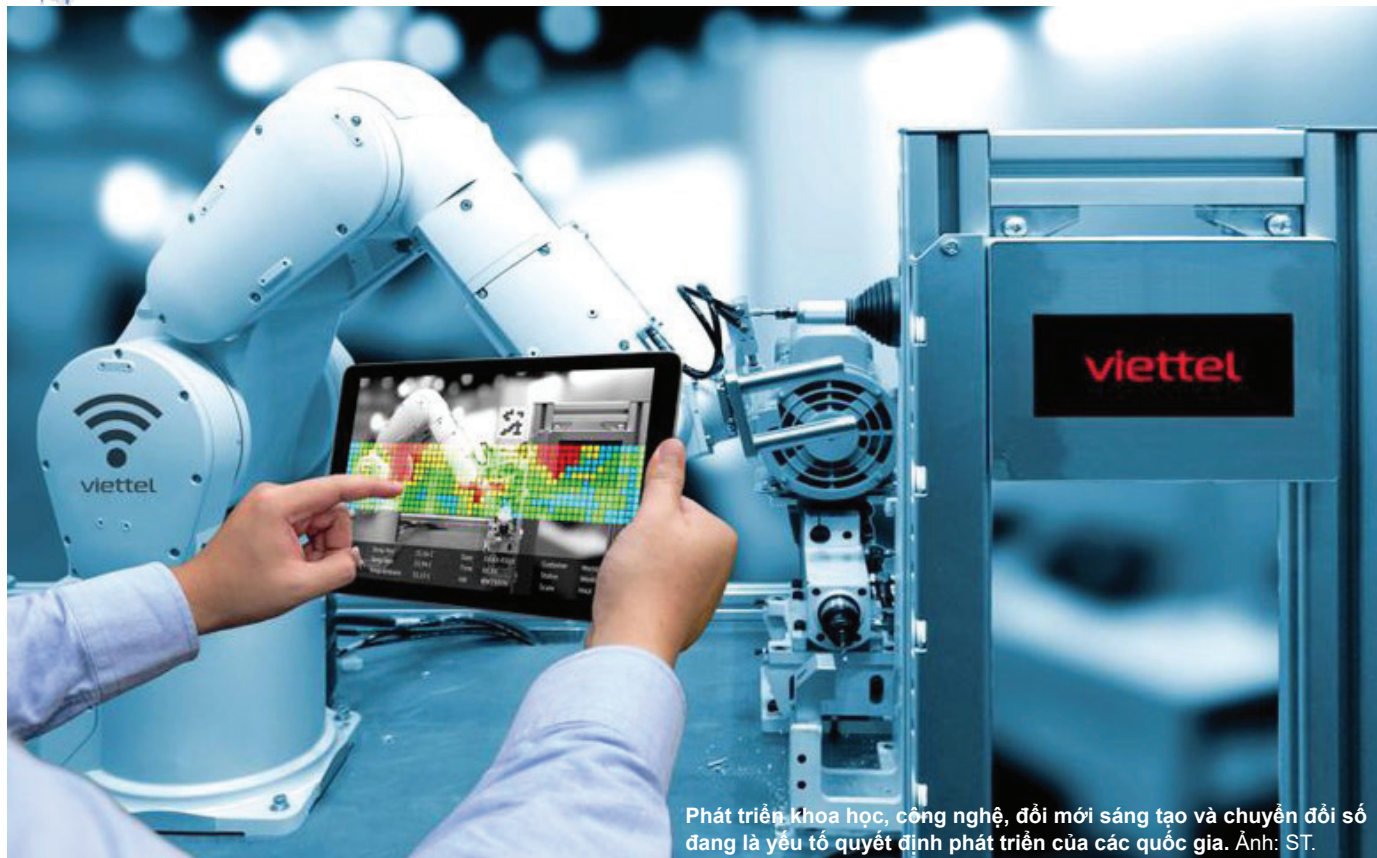
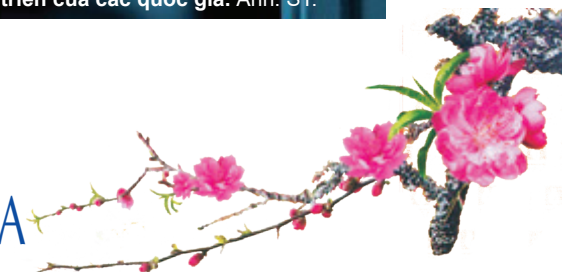

Phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số đang là yếu tố quyết định phát triển của các quốc gia. Ảnh: ST.

THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT 57: MỘT NĂM NHÌN LẠI VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

“

Sau một năm triển khai Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia (Nghị quyết 57), nhiều chuyển biến tích cực đã được ghi nhận trong tư duy quản lý, hoàn thiện thể chế và ứng dụng công nghệ vào thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội. Phóng viên Tạp chí Khoa học và Công nghệ Việt Nam đã có cuộc trao đổi với PGS.TS. Trần Quang Diệu, Giám đốc Trung tâm Công nghệ và Chuyển đổi số, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, để làm rõ những kết quả bước đầu, các điểm nghẽn cần tháo gỡ và những ưu tiên trong thời gian tới.

”

Theo ông, đâu là những kết quả nổi bật sau một năm thực hiện Nghị quyết 57?

PGS.TS. Trần Quang Diệu: Sự vào cuộc quyết liệt trong năm 2025 cho thấy Nghị quyết 57 không chỉ nằm trên giấy mà đã trở thành chiến lược để giải phóng các nguồn lực xã hội, khẳng định chuyển đổi số và phát triển công nghệ là con đường ngắn nhất, hiệu quả nhất để nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia và ngăn chặn nguy cơ tụt hậu trong bối cảnh toàn cầu mới.

PGS.TS. Trần Quang Diệu.

Về kết quả thực tiễn, như đánh giá của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Hội nghị tổng kết công tác năm 2025 của Ban Chỉ đạo Trung ương về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, năm đầu tiên thực hiện Nghị quyết 57 được ghi nhận là giai đoạn “khởi động, chạy đà” thành công, tạo tiền đề vững chắc cho bước tiếp theo. Điểm sáng lớn nhất là việc cơ bản khơi thông các điểm nghẽn về thể chế, chính sách và sự cam kết mạnh mẽ về nguồn lực khi ngân sách nhà nước dành cho lĩnh vực này được đảm bảo ở mức 3% tổng chi. Đặc biệt, mô hình hợp tác “3 Nhà” (Nhà nước - Nhà trường - Nhà doanh nghiệp) và chuyển đổi số trong hệ thống chính trị đã có những bước tiến thực chất.

Báo cáo tại Hội nghị tổng kết công tác năm 2025 của Ban Chỉ đạo Trung ương về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số cho thấy: Trong một năm qua, việc thực hiện Nghị quyết 57 đã đạt được những kết quả thực chất. Về hạ tầng số, Việt Nam đã có bước nhảy vọt khi lọt Top 10 thế giới về tốc độ băng rộng cố định. Tỷ lệ phủ sóng 5G đạt 58,9% dân số, đồng thời việc đưa vào hoạt động thêm 3 tuyến cáp quang biển đã nâng tổng dung lượng kết nối quốc tế lên 198 Tbps. Chỉ số tốc độ Internet

tăng ấn tượng 42 bậc, vươn lên xếp hạng 18 thế giới. Đối với dữ liệu, điểm nhấn quan trọng là sự vận hành của Trung tâm Dữ liệu quốc gia số 01 đạt chuẩn quốc tế, hiện thực hóa chiến lược “đưa dữ liệu về nhà”. Nhờ đó, tỷ trọng kinh tế số trong GDP năm 2025 ước đạt 18,72%, tiệm cận mục tiêu 20% của cả giai đoạn, khẳng định chuyển đổi số đã đi vào chiều sâu và có số liệu đo đếm cụ thể. Về nguồn lực, tỷ trọng kinh phí xã hội đầu tư cho nghiên cứu và phát triển (R&D) đạt 67,2% cho thấy sự tham gia sâu rộng của doanh nghiệp. Chiến lược “Bình dân học vụ số” và các gói tín dụng ưu đãi cho sinh viên ngành khoa học, công nghệ, kỹ thuật và toán (STEM) đã tạo cú hích lớn về xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao. Ngoài ra, các chương trình hợp tác quốc tế đang đào tạo hàng trăm tiến sĩ, kỹ sư bán dẫn và trí tuệ nhân tạo (AI) để chuẩn bị cho tương lai.

Năm 2025 chứng kiến một cuộc bứt phá ngoạn mục về thể chế khi hàng loạt điểm nghẽn lâu năm được khơi thông. Với việc Quốc hội và Chính phủ ban hành đồng bộ các cơ chế đặc thù và hành lang pháp lý cho dữ liệu, chúng ta đã chuyển từ tư duy quản lý sang tư duy quản trị để kiến tạo phát triển, chấp nhận rủi ro để thúc đẩy đổi mới sáng tạo. Quan trọng nhất, Nghị quyết 57 đã thực sự “đi vào đời sống” với những kết quả đo đếm được. Không còn là khẩu hiệu, hạ tầng số đã hiện hữu qua Trung tâm Dữ liệu quốc gia số 01 và mạng lưới 5G phủ sóng gần 60% dân số. Việc kinh tế số tiệm cận 20% GDP chính là minh chứng rõ nét nhất cho thấy: Khi thể chế mở đường và quyết tâm đủ lớn, công nghệ sẽ trở thành động lực tăng trưởng thực tế, đưa đất nước vững bước vào kỷ nguyên vươn mình.

Bên cạnh những kết quả đạt được, theo ông, đâu là những hạn chế, thách thức lớn trong việc thực hiện Nghị quyết 57?

PGS.TS. Trần Quang Diệu: Hạn chế lớn nhất và cũng là rào cản khó vượt qua nhất hiện nay chính là sự “lệch pha” về nhận thức và hành động giữa các cấp, dẫn đến tình trạng tiến độ triển khai chưa đồng đều. Mặc dù tinh thần “đồng tốc, đồng lòng” đã được quán triệt từ Trung ương, nhưng thực tế tại một số địa phương và đơn vị cơ sở vẫn tồn tại tâm lý thụ

Diễn đàn “Tương lai khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”. Ảnh: TL.

động, “nghe ngóng” và chờ đợi hướng dẫn cụ thể thay vì chủ động tìm tòi giải pháp. Điều này phản ánh một thực tế là năng lực thực thi - được ví như “điều kiện đủ” để Nghị quyết đi vào cuộc sống vẫn chưa theo kịp quyết tâm chính trị. Trong lĩnh vực đổi mới sáng tạo, ranh giới giữa “làm đúng quy trình” và “dám bút phá” rất mong manh, khiến đội ngũ cán bộ e ngại rủi ro, không dám mạnh dạn triển khai các mô hình thí điểm. Hệ quả là dù chủ trương đã mở, nhưng tư duy “lỗi mòn” trong quản lý hành chính vẫn kìm hãm sự lan tỏa của các chính sách ưu việt, khiến cho tinh thần đổi mới chưa thực sự thấm thấu vào từng tế bào của bộ máy công quyền, tạo ra những điểm nghẽn vô hình ngay trong khâu tổ chức thực hiện.

Bên cạnh yếu tố con người, những vướng mắc về cơ chế tài chính và sự thiếu đồng bộ trong kết nối dữ liệu đang là thách thức kỹ thuật gai góc nhất. Mặc dù

chúng ta đã có gói ngân sách 25.000 tỷ đồng cam kết cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, nhưng việc giải ngân nguồn lực này đang vấp phải “độ trễ” lớn giữa quy định cũ và mới. Các quy định về quản lý tài chính công hiện hành vẫn chưa hoàn toàn tương thích với tính chất rủi ro đặc thù của hoạt động nghiên cứu và khởi nghiệp, khiến cho dòng vốn bị tắc nghẽn, không thể chảy nhanh vào các dự án tiềm năng. Song song đó, câu chuyện về hạ tầng dữ liệu dù đã có bước tiến, nhưng khả năng liên thông dữ liệu và đơn giản hóa thủ tục hành chính giữa các bộ/ngành vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu thực tế của nền kinh tế số. Sự cát cứ dữ liệu và quy trình thủ tục còn rườm rà đang làm giảm hiệu quả của chuyển đổi số, khiến người dân và doanh nghiệp chưa thực sự cảm nhận được sự thuận tiện tối đa, đồng thời làm lãng phí nguồn tài nguyên số quý giá mà chúng ta đang nỗ lực xây dựng.

Vậy theo ông, đâu là những ưu tiên cần tập trung trong thời gian tới để Nghị quyết 57 đi vào thực chất hơn?

PGS.TS. Trần Quang Diệu: Ưu tiên hàng đầu và cấp bách nhất để Nghị quyết 57 đi vào thực chất là phải nhanh chóng lấp đầy các khoảng trống pháp lý bằng các văn bản hướng dẫn thi hành chi tiết, đặc biệt là cơ chế tài chính và chấp nhận rủi ro. Dù chúng ta đã có chủ trương "thoáng", nhưng thực tế dòng vốn đầu tư cho khoa học và công nghệ vẫn đang bị tắc nghẽn bởi các quy định quản lý hành chính còn chưa bắt kịp với yêu cầu. Trong thời gian tới, cần tập trung tối đa vào việc ban hành các nghị định quy định rõ về cơ chế thử nghiệm có kiểm soát (sandbox) cho các công nghệ mới như AI, công nghệ chuỗi khối (Blockchain) hay công nghệ tài chính (Fintech). Điều này cực kỳ quan trọng để bảo vệ những người dám nghĩ, dám làm, giúp họ yên tâm sáng tạo mà không sợ vi phạm các quy định lỗi thời. Đồng thời, cần cụ thể hóa quy trình giải ngân cho gói ngân sách khoa học và công

nghệ, chuyển từ cơ chế "khoán chi" mang tính thủ tục sang cơ chế "khoán sản phẩm" mang tính hiệu quả. Chỉ khi hành lang pháp lý thực sự thông thoáng và an toàn, chúng ta mới có thể kích hoạt được nguồn lực khổng lồ đang ngủ yên trong xã hội và doanh nghiệp.

Song song với thể chế, ưu tiên thứ hai mang tính kỹ thuật nhưng có vai trò nền tảng là việc hoàn thiện hạ tầng số quốc gia và giải quyết bài toán chia sẻ dữ liệu. Nhiệm vụ trọng tâm là phải chuẩn hóa các định dạng dữ liệu, xây dựng các nền tảng chia sẻ dùng chung để đảm bảo dòng chảy thông tin được xuyên suốt, phục vụ trực tiếp cho việc đơn giản hóa thủ tục hành chính và điều hành kinh tế. Bên cạnh đó, cần đẩy nhanh tiến độ phủ sóng 5G tại các khu công nghệ cao và các trung tâm đổi mới sáng tạo để tạo môi trường hạ tầng tốt nhất cho các ứng dụng Internet vạn vật (IoT) và sản xuất thông minh. Hạ tầng cứng (cáp quang, trung tâm dữ liệu) và hạ tầng mềm (cơ sở dữ liệu, an ninh mạng) phải đi trước một bước, tạo "đường băng" đủ rộng và dài để nền kinh tế số có thể cất cánh.

Diễn đàn Cấp cao Chuyển đổi số Việt Nam - châu Á 2025. Ảnh: ST.

Lễ hưởng ứng Ngày hội Đổi mới sáng tạo quốc gia 2025. Ảnh: TL.

Bên cạnh đó, trong kỷ nguyên số, khi dữ liệu trở thành nguồn tài nguyên quốc gia quý giá nhất, việc làm chủ công nghệ không chỉ là đòn bẩy kinh tế mà còn là yếu tố sống còn đối với an ninh đất nước. Vì vậy, nhiệm vụ chiến lược cấp bách hiện nay là tập trung nguồn lực tối đa để xây dựng các Trung tâm dữ liệu trí tuệ nhân tạo (AI IDC) đạt chuẩn quốc tế. Đây chính là hạ tầng cốt lõi, đóng vai trò như “bộ não” cung cấp sứ mạng tính toán khổng lồ cần thiết cho công cuộc chuyển đổi số. Tuy nhiên, chỉ có hạ tầng là chưa đủ; trên nền tảng đó, chúng ta buộc phải tự chủ trong việc xây dựng và huấn luyện các mô hình AI nội bộ, các tác nhân AI được đào tạo dựa trên dữ liệu, văn hóa và tri thức của người Việt, giúp giảm thiểu sự phụ thuộc vào các nền tảng nước ngoài vốn tiềm ẩn nhiều rủi ro về bảo mật. Sự kết hợp hoàn hảo giữa hạ tầng tính toán mạnh mẽ và các mô hình AI “Make in Vietnam” là chìa khóa then chốt để giữ vững chủ quyền quốc gia số. Hơn thế nữa, đây là con đường duy nhất để chúng ta thiết lập chủ quyền AI thực thụ - nơi chúng ta có toàn quyền kiểm soát dữ liệu, thuật toán và định hướng phát triển công nghệ, đảm bảo không gian mạng quốc gia luôn an toàn, tự chủ và không bị chi phối bởi bất kỳ yếu tố bên ngoài nào trong bối cảnh địa chính trị phức tạp hiện nay.

Đồng thời, yếu tố quyết định sự thành bại của Nghị quyết 57 trong dài hạn chính là con người. Ưu tiên trong thời gian tới phải là cuộc cách mạng về đào tạo nhân lực chất lượng cao và đổi mới tư duy thực thi công vụ. Về đào tạo, cần có cơ chế đặt hàng cụ thể từ Nhà nước và doanh nghiệp đối với các trường đại học trong các lĩnh vực mũi nhọn như bán dẫn, AI và công nghệ sinh học, gắn liền đào tạo với thực tiễn sản xuất. Tuy nhiên, quan trọng hơn cả là sự chuyển biến trong tư duy của đội ngũ cán bộ công chức: Cần chuyển hẳn từ tư duy “quản lý, xin - cho” sang tư duy “kiến tạo, phục vụ”. Cần xây dựng văn hóa công sở khuyến khích đổi mới sáng tạo, nơi các sáng kiến cải tiến được tôn trọng và khen thưởng xứng đáng. Khi và chỉ khi mỗi cán bộ, mỗi người dân và doanh nghiệp đều coi đổi mới sáng tạo là việc của mình, là lẽ sống còn, thì tinh thần của Nghị quyết 57 mới thực sự thấm thấu vào đời sống, tạo nên sức bật tổng hợp đưa đất nước vươn mình mạnh mẽ.

Xin trân trọng cảm ơn ông về cuộc trao đổi!

Trương Thanh (thực hiện)